

Planeringsmall för Studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Förslag på ämne	Alla
Årskurs	7-9
Omfattning, tidsåtgång	1 lektion
Namn på uppgiften	Viktigt på riktigt –före och efter PRAO
Uppgiften planerad av	Jenny Norberg Randowo

Koppling till Lgr11, (syfte/förmåga, centralt innehåll, kunskapskrav)

Se planeringen.

Koppling till Handlingsplan och Behovstrappa för studie- och yrkesvägledning

När eleverna lämnar årskurs nio ska de ha

- ökad insikt i varför man arbetar.
- fått kunskap om hur arbetsmarknaden fungerar. Regler, rättigheter och löner. Arbete förr och idag. Arbete i andra länder
- fått kunskap om olika yrken och branscher
- fått sådana kunskaper i att söka och granska information att de självständigt kan hitta den information de behöver som handlar om deras karriär.
- fått träning i att se samband och kunna koppla ämne till yrke genom t.ex. projektarbetet ”Skolämne = yrke”.

Aktivitet – Hur (beskrivning genomförande inklusive planering)

Utifrån planeringen görs arbetet före eller efter PRAON.

•Visa på kopplingen mellan yrken/arbetsliv och ”ditt” ämne genom t.ex. att undersöka, prata om och/eller se film om yrken där man har användning av kunskaper som tillägnas i respektive ämne.

•Se över vilka ämnen som kan samarbeta.

Ämnen och förslag utifrån läroplanen.

Bild - Låt eleverna skapa berättande informativa och samhällsorienterande bilder om egna erfarenheter, åsikter och upplevelser från PRAON. Låt eleverna kombinera bild, ljud och text i egen film om sin PRAO.

Biologi - Utifrån olika yrken eller branscher, vilken påverkan på naturen har de lokalt och globalt? Undersök hur olika arbetsplatser bidrar till en hållbar utveckling, t.ex. ett hotell.

Planeringsmall för Studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Engelska - Skriv cv och personligt brev. Läs jobbannonser på platsbanken, titta på språkbruk m.m. Hur uttrycker man sig? Vilka ord används ofta? Hur kan man arbeta med synonymer? Undersök olika levnadsvillkor och traditioner kopplat till arbetsliv i områden där engelska används.

Fysik - Fysiken och vardagslivet, undersök hur och var man använder fysiken i arbetslivet (ex. på ett sjukhus m.m.). Inom vilka yrken är det bra att ha grundläggande kunskaper om Fysik? Fysiken och världsbilden, hur kommer arbetslivet (olika branscher eller yrken) se ut i framtiden? Hur har historiska upptäckter format dagens yrken?

Geografi - Var olika varor och tjänster produceras och konsumeras samt hur varor transporteras. Hur människors försörjning och handelsmönster har förändrats över tid. Vilka yrken kan eleverna koppla? Var finns olika yrken geografiskt, varför?

Utifrån miljö, människor och hållbarhetsfrågor, hur kommer yrken se ut i framtiden? Vad kommer vi att arbeta med? Varför? Hur påverkar förnybara energitillgångar arbetslivet?

Hem- och konsumentkunskap - Utifrån reklamens och mediernas påverkan på individers och grupperas konsumtionsvanor, hur påverkar detta arbetslivet? Hur har t.ex en säljares yrke förändrats utifrån e-handel? Ungas privatekonomi utifrån lön och skatt.

Hur påverkas arbetslivet/yrken utifrån ställningstaganden vid val av varor och tjänster, till exempel vid inköp av kläder, livsmedel och resor utifrån perspektiven ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet?

Historia – Hur har arbetslivet förändrats historisk? Är alla förändringar positiva utifrån olika aspekter? Hur har arbetslivet förändrats utifrån människors strävan att påverka och förbättra sina egna och andras levnadsvillkor, till exempel genom uppfinningar, bildandet av fackföreningar?

Hur har demokratisering i Sverige påverkat arbetslivet?

Idrott och hälsa- Jämför olika yrken utifrån arbetsställningar och belastning. Utifrån hälsa och livsstil, hur har yrken förändrats? Vilka har tillkommit de senaste 10-20 åren? Hur kommer det se ut i framtiden? Kommer hälsotrenden hålla i sig och påverka vilka yrken som kommer finnas?

Kemi – På vilka sätt påverkar olika branscher kemien i naturen? Hur har upptäckter inom kemiområdet påverkat olika yrken? Utifrån olika yrken, vilka metoder och arbetssätt använder man sig av när man t.ex. utför kemiska undersökningar?

Planeringsmall för Studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Matte –Utifrån taluppfattning och tals användning, arbeta med lön och skatt. Hur vet man att en arbetsgivare har dragit rätt skatt? Hur används statistik i arbetslivet?

Modernt språk –Skriv enklare jobbannonser på respektive språk och dela ut till eleverna. Låt dem intervjua varandra genom att turas om att vara arbetsgivare/jobbsökande. Använd generella begrepp. Träna på språkliga strategier samt inleda och avsluta samtalet/intervjun.

Musik –Utifrån ljudets och musikens fysiska, tanke- och känslomässiga påverkan på människan, hur kan detta användas i olika yrken?
Hur används musik i olika medier, till exempel i film och datorspel, av vilka yrken?

Religion - Konflikter och möjligheter i sekulära och pluralistiska samhällen, till exempel i frågor om religionsfrihet, sexualitet och synen på jämställdhet, hur har detta påverkat arbetslivet?
Hur påverkar etik olika yrkesgrupper? På vilka olika sätt?

Samhällskunskap - Svenska välfärdsstrukturer som tex arbetslöshetsersättning.

Hur har immigration påverkat arbetslivet och olika yrken? Diskutera mänskliga rättigheter kopplat till arbetsliv i Sverige och resten av världen. Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor, till exempel arbetsmiljö och arbetsrätt. Utbildningsvägar, yrkesval och entreprenörskap i ett globalt samhälle. Några orsaker till individens val av yrke och till löneskillnader.

Digitaliseringens betydelse för samhällsutveckling inom olika områden, till exempel påverkan på arbetsmarknad.

Slöjd –Prata om material, redskap och hantverkstekniker utifrån olika hantverksyrken. Arbetsmiljö och ergonomi utifrån hantverksyrken. Vad vet eleverna om yrken inom arkitektur, konst och design?

Svenska –Skriv cv och personligt brev. Läs jobbannonser på platsbanken, titta på språkbruk m.m. Hur uttrycker man sig? Vilka ord används ofta? Hur kan man arbeta med synonymer? Välj ut jobbannonser på platsbanken och låt eleverna intervjua varandra. Skillnader i språkanvändning beroende på i vilket sammanhang, med vem och med vilket syfte man kommunicerar.

Planeringsmall för Studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Låt eleverna göra presentationer av sin praovecka. De kan med fördel påbörja det under praon.

Inför att söka information om en arbetsplats, ett företag eller en gymnasieskola; Hur sovrar man i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt?

Teknik – Vilka tekniska lösningar hittar vi i arbetslivet? Välj ut ett antal helt olika yrken. Hur påverkar tekniken olika yrken i framtiden? Hur har tekniken historiskt sätt förändrat arbetslivet och olika yrken? Teknikutvecklingsarbetets olika faser inom olika yrken, hur arbetar t.ex. en arkitekt?

Här hittar du yrkesfilmer:

<http://www.yrmis.se/>

<https://www.arbetsformedlingen.se/For-arbetsokande/Yrke-och-framtid/Yrken-A-O/Yrkesfilmer.html>

<http://mittyrke.se/yrkesfilmer.html>

<http://urskola.se/Produkter/196346-Den-automatiserade-framtiden>

<http://urskola.se/Produkter/196523-Automatiseringens-tidevarv-Hur-forbereder-vi-oss-for-en-automatiserad-framtid>

<http://www.jobbagront.se/filmer/>

Youtube

Förslag på program/serier

Felix stör en Ingenjör (TV4 samt Youtube)

Upp till bevis (SVT)

Doften som yrke (Ur.se)

Världens tuffaste jobb med Carina Berg

Ett jobb för Berg

Övrig kommentar (t.ex. tips, progression av aktiviteten)

Ystads kommun

Planeringsmall för Studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Utvärdering, reflektion, utveckling - Är syftet uppnått? Vad lärde sig/upptäckte eleverna? Behöver något göras annorlunda till nästa gång?